

گیاهان دارویی

تشابهات، عوارض، و تداخلات

رودابه بهرام سلطانی

استادیار داروسازی سنتی

دانشکده طب ایرانی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه

شرکت های متعدد تولید فرآورده های طبیعی
چند هزار قلم فرآورده طبیعی تولید داخل

انواع تداخلات

- تغییر در غلظت خونی دارو از طریق تغییر در جذب و توزیع و متابولیسم و دفع
- خود گیاه دارویی دارای اثرات درمانی است که می تواند با اثرات دارو های شیمیایی هم سویی یا مخالفت کند

عوارض جانبی و تداخلات گیاهان دارویی پر مصرف با رویکرد بالینی

علف چای

▶ عوارض جانبی: حساسیت به نور

▶ تداخلات دارویی: بسیار زیاد!

▶ دارو های ضد بارداری خوراکی

▶ دارو های تنظیم کننده سیستم ایمنی مورد مصرف در پیوند اعضا (سیکلوسپورین، تاکرولیموس)

▶ دارو های آرام بخش، خواب آور، ضد افسردگی و ضد اضطراب

موارد مصرف:

ضد اضطراب و
افسردگی،

میگرن،

سندرم پیش از
قاعدگی،

ترمیم زخم
(موضعی)

گریپ فروت

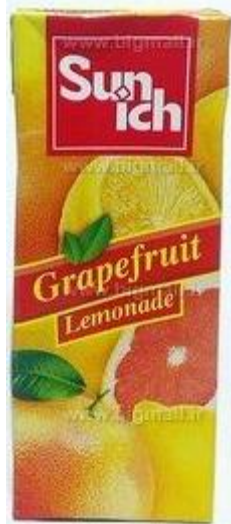

- ▶ **تداخلات دارویی:**
- ▶ دارو های کاهنده فشار خون و سایر داروهای قلبی
- ▶ دارو های تنظیم کننده سیستم ایمنی مورد مصرف در پیوند اعضا (سیکلوسپورین، تاکرولیموس)
- ▶ استاتین ها
- ❖ **تداخل با آبمیوه شاخص تر است**

موارد مصرف:

مصرف غذایی

تنظیم چربی خون

جینکو

عوارض جانبی:

احتمال خونریزی (2 هفته قبل از انجام هر نوع جراحی قطع شود)

تداخلات دارویی:

داروهای ضد انعقاد (وارفارین)، ضد پلاکت (آسپیرین، کلوپیدوگرل)، ضد التهاب های غیر استروئیدی

داروهای قلبی (ضد آریتمی)

داروهای ضد تشنج (فنی توئین و سدیم والپروات)

داروهای موثر بر سیستم مغز و اعصاب (ضد افسردگی و آنتی سایکوتیک ها)

موارد مصرف:

آلزایمر، اختلالات حافظه
و اختلالات شناختی،

ناتوانی جنسی (به
خصوص ناشی از مصرف
داروهای ضد افسردگی)

شیرین بیان

عوارض جانبی:

احتباس آب و نمک و افزایش فشار خون در مصرف طولانی مدت (بیش از 4 هفته)
احتیاط مصرف در بیماران قلبی: با دوز 5 گرم در روز هم عوارض جانبی مشاهده شده است

تداخلات دارویی:

داروهای ضد فشار خون

داروهای مسهل

کورتیکواستروئیدها

داروهای دیورتیک

وارفارین و دیگوکسین

موارد مصرف:

التهاب معده،

التهاب گلو و خشونت

سینه،

اگزما (موضعی)

Digestive Aid®

دایجستیو اید

قرص گیاهی برای درمان سوء هاضمه و هضم غذا

سنا

موارد مصرف:
مسهل

- ▶ عوارض جانبی:
- ▶ تبیلی روده و آسیب کبدی در مصرف دراز مدت
- ▶ دل درد و دلپیچه: مصرف همراه با مصلحات (گل سرخ، روغن بادام)
- ▶ مسهل قوی در طب سنتی: مصرف همراه با مصلحات (گل سرخ، روغن بادام)
- ▶ منع مصرف در بیماری التهابی روده (IBD)
- ▶ تداخلات دارویی:
- ▶ دیگوکسین
- ▶ وارفارین
- ▶ دیورتیک های کاهنده پتاسیم (مانند تیازید ها)

بابونه

- ▶ تداخلات دارویی:
- ▶ ریسک خونریزی در مصرف همزمان با وارفارین
- ▶ داروهای ضد بارداری خوراکی
- ▶ ایجاد گیجی و خواب آلودگی در مصرف همزمان با داروهای آرام بخش و خواب آور

موارد مصرف:

اضطراب،

مشکلات گوارشی

سنبل الطیب

موارد مصرف:

بی خوابی

اضطراب و بی
قراری

عوارض جانبی: ▶

مصرف طولانی مدت و با دوز بالا: آریتمی و تنبلی روده ▶

تداخلات دارویی: ▶

منع مصرف همزمان با الکل، بنزودیازپین ها، باربیتورات ها و مخدر ها ▶

حداقل دو هفته پیش از اعمال جراحی همراه با بیهوشی قطع شود (به دلیل احتمال داخل با داروهای بیهوش کننده) ▶

تداخل با علف چای و لوپرامید (case report) ▶

سیر

موارد مصرف:

آترواسکلروز

چربی خون

فشار خون

▶ عوارض جانبی:

▶ سوزش سر دل در صورت مصرف با معده خالی

▶ افزایش احتمال خونریزی بعد از جراحی (دو هفته قبل از اعمال جراحی قطع شود)

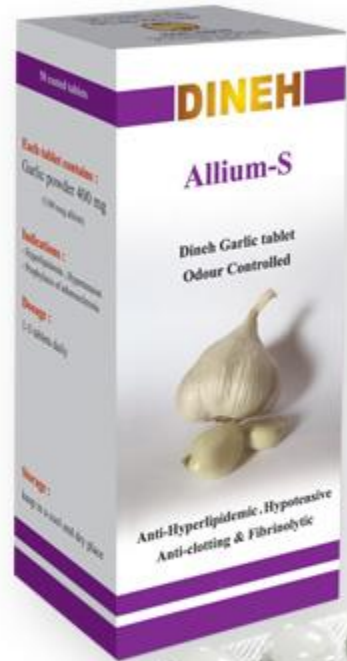
▶ تداخلات دارویی:

▶ احتمال خونریزی در مصرف همزمان با داروهای ضد پلاکت، ضد انعقاد و داروهای ضد التهاب غیراستروئیدی

▶ احتمال اثرات سینرژیتی با داروهای کاهنده فشار خون

▶ منع مصرف همزمان با ایزونیازید (کاهش جذب ایزونیازید)

▶ تداخل فارماکوکینتیک با داروهای ضد HIV

جین سینگ

- ▶ عوارض جانبی:
- ▶ بی خوابی (با فاصله از خواب مصرف شود) به خصوص در مصرف همزمان با کافئین
- ▶ منع مصرف در بیماری های خودایمنی
- ▶ احتیاط مصرف در بیماری های قلبی به دلیل تغییر ریتم قلب و افزایش فشار خون
- ▶ تداخلات دارویی:
- ▶ احتمال اثرات سینرژیستی با داروهای ضد انعقاد و ضد پلاکت
- ▶ احتمال تقویت اثرات کاهنده قند خون داروهای دیابت (خوراکی، انسولین)
- ▶ احتمال تداخل با داروهای مهار کننده MAO
- ▶ تقویت اثرات داروهای محرک
- ▶ تداخل با تست های آزمایشگاهی تعیین سطح دیگوکسین

موارد مصرف:

مقوی عمومی بدن

تقویت قوای جنسی

بیماری های تنفسی

گل مغربی

موارد مصرف:

کنترل علائم یائسگی

▶ عوارض جانبی:

▶ احتمال افزایش خونریزی جراحی (دو هفته قبل از اعمال جراحی قطع شود)

▶ تداخلات دارویی:

▶ تداخل با دارو های ضد انعقاد و ضد پلاکت

▶ احتمال ایجاد تشنج در مصرف همزمان با فنوتیازین ها (فلوفنازین، تیوریدازین، کلرپرومازین)

سویا

- ▶ عوارض جانبی:
- ▶ منع مصرف در سیستمیک فیبروزیس
- ▶ منع مصرف در سرطان اندومتر و سابقه خانوادگی سرطان سینه
- ▶ تداخلات دارویی:
- ▶ تداخل با مهار کننده های MAO (به دلیل محتوای تیرامین)
- ▶ احتمال تداخل با تاموکسیفن
- ▶ احتمال کاهش اثر داروهای استروژنی
- ▶ احتمال تداخل با وارفارین (به دلیل محتوای ویتامین K)
- ▶ کاهش جذب لووتیروکسین (رعایت فاصله 12 ساعته)

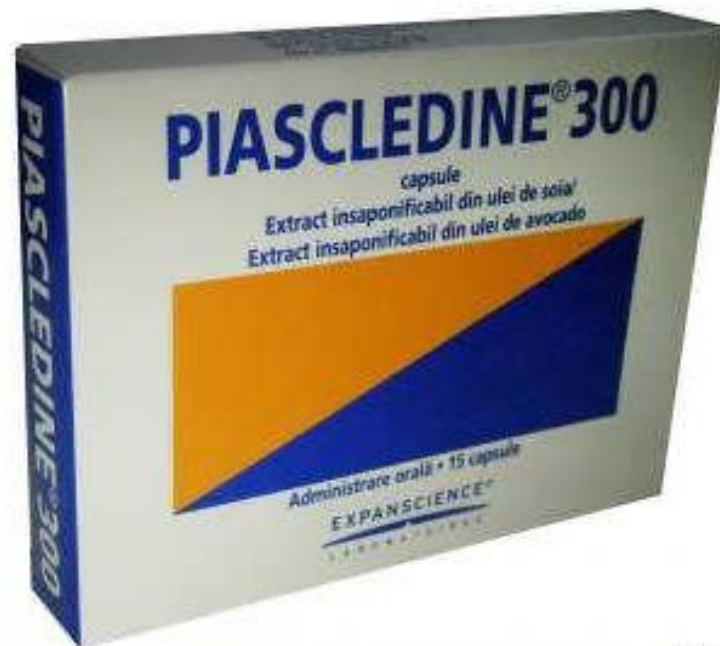
موارد مصرف:

دیابت،

استنوپروز،

چربی خون،

علائم یائسگی

اسفرزه

موارد مصرف:

یبوست

▶ عوارض جانبی:

▶ انسداد مسیر گوارش در صورت مصرف با مقدار کم آب (نیاز به مصرف حداقل 250 سی سی آب)

▶ واکنش های حساسیتی (آسیاب نشود)

▶ تداخلات دارویی:

▶ کاهش جذب گوارشی سایر دارو ها: مصرف سایر دارو ها 1 ساعت قبل یا چند ساعت بعد از اسفرزه

زنجبیل

- ▶ عوارض جانبی:
- ▶ افزایش زمان انعقاد خون (2 هفته قبل از انجام هر نوع جراحی قطع شود)
- ▶ تحریک حرکت سنگ های صفراوی
- ▶ آسیب بافت معده
- ▶ آلرژی پوستی
- ▶ تداخلات دارویی:
- ▶ داروهای ضد انعقاد و ضد پلاکت

موارد مصرف:
سوء هاضمه
تهوع و استفراغ
دردهای مفصلی

زعفران

موارد مصرف:

بهبود دهنده مود

بهبود حافظه

افزاینده میل جنسی

عوارض جانبی: ▶

تپش قلب ▶

سقط جنین ▶

تداخلات دارویی: ▶

داروهای کاهنده فشار خون ▶

داروهای ضد انعقاد ▶

شنبلیله

موارد مصرف:

دیابت

مشکلات هورمونی
زنان

عوارض جانبی: ▶

کاهش بیش از حد قند خون ▶

سقط جنین ▶

تداخلات دارویی: ▶

داروهای کاهنده قند خون ▶

داروهای ضد انعقاد خون ▶

نعنا

موارد مصرف:

سوء هاضمه

تهوع

اسهال

سندرم روده تحریک

پذیر

عوارض جانبی:

یبوست

رفلاکس معده به مری

تحریک حرکت سنگ های صفراوی

احتمال فلج تنفسی در صورت مصرف اسانس روی صورت نوزادان

تداخلات دارویی:

در دوز های بالا تداخلا با داروهای ضد آریتمی

چه داروهایی حساس تر هستند؟

- داروهای بیماری های مغز و اعصاب: صرع، ام اس، پارکینسون
- داروهای بیماری های اعصاب و روان: افسردگی، اسکیزوفرنی
- داروهای بیماری های قلب و عروق: پرفشاری خون، تصلب شرایین، آریتمی ها
- داروهای تنظیم کننده سیستم ایمنی مورد استفاده در بیماری های خود ایمنی و پیوند اعضا
- داروهای شیمی درمانی

چه افرادی حساس تر هستند؟

- بانوان باردار (منع مصرف داروهای قاعده آور) و شیرده
- افراد دارای بیماری های زمینه ای و مزمن
- افرادی که همزمان داروهای شیمیایی یا گیاهی دیگری مصرف می کنند
- کودکان و سالمندان

تشابهات گیاهان دارویی پر مصرف

بابونه

بابونه دشتی

بابونه شیرازی

بنفشه

پنیرک

بنفشه معطر

بادرنجبویه

چسبک

بادرنجبویه

ختمی

ختمی زینتی

ختمی دارویی

زعفران

گلرنگ

زعفران

عناب

سنجد

عناب

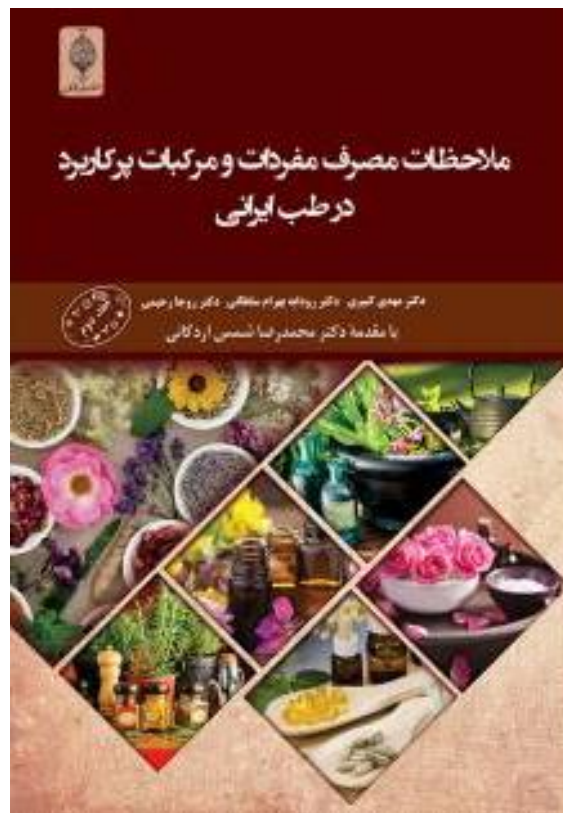
منابع

متداول ترین گیاهان دارویی ایران. دکتر غلامرضا امین. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز تحقیقات اخلاق و تهران: بهار 1384.؛ تاریخ پزشکی

فارماکوپه گیاهی ایران. کمیته تدوین فارماکوپه گیاهی ایران. وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی، معاونت غذا و دارو تهران: اسفند 1381.؛ دارو

Williamson EM, Driver S, Baxter K. Stockley's herbal medicines interactions. Pharmaceutical Press; 2009.

<http://www.webmd.com/>

<https://medicib.com/> •